

A DIGITÁLIS JEGYBANKPÉNZ ÉS A DIGITÁLIS EURÓ

A digitális fizetések fogalomtára

- **Bitcoin:** egy konvertálható, decentralizált virtuális fizetőeszköz, melynek nincs központi kibocsátó szerve, a vele való tranzakciók peer-to-peer technológiával történnek.
- **Blokklánc (blockchain):** a felhasználók számára szabadon hozzáférhető, elosztott főkönyvi technológia.
- **Peer-to-peer fizetési rendszer:** elektronikus tranzakciók lebonyolítása harmadik fél nélkül. Pénzügyi intézmények nem vesznek részt az e-érmék átutalásának folyamatában.
- **Kripto eszköz:** értéket vagy digitális jogot jelenít meg, elektronikusan továbbítható és tárolható. Típusai:
 - **e-pénz token:** csereeszközként használható, minden hagyományos valutára hivatkozva értéket jelenít meg;
 - **eszközre hivatkozott token:** törvényes fizetőeszközre, egy vagy több árucikk értékére, vagy más kripto eszközre hivatkozik.
- **Stabelcoins (stabil érték):** meghatározott eszközre hivatkozott token. Értéke valamilyen valutához (dollár, euró) vagy az arany értékéhez van kötve (Béldi-Turányi 2021, Varga-Figeczki 2021)

Jelen háttéranyag a digitális jegybankpénzzel (DJBP, angolul Digital Central Bank Currency, DCBC); azon belül is a digitális euróval, mint az Európai Központ Bank (EKB) digitális jegybankpénzével kíván foglalkozni. A DJBP fő ismérveit, bevezetésének előnyeit követően a háttéranyag elsősorban a digitális euró bevezetésének aspektusait vizsgálja. Atekintve az EU Tanácsának, az Európai Bizottságnak és az EKB-nak a szerepét a fejlesztés egyes fázisaiban. Zárásként ismerteti a kínai digitális jegybankpénz részlegesen bevezetésének eddigi eredményeit.

Mi az a digitális jegybankpénz?

A Nemzetközi Fizetések Bankja ([Bank for International Settlements, BIS](#)) definíciója szerint a digitális jegybankpénz (továbbiakban DJBP) központi jegybanki kötelezettséget jelent, azaz a jegybankkal szembeni követelést megtestesítő, elektronikus formában megjelenő pénz, csereeszköz és értékörző funkciókkal. Felhasználása csak digitális csatornákon keresztül történik. Míg a napjainkban is létező digitális, jegybank által kibocsátott számlapénz csak a kereskedelmi bankok, illetve az államok és nemzetközi szervezetek számláján található digitális pénzt jelenti, addig a digitális jegybankpénz a gazdaság összes szereplője (tehát a háztartások és a vállalatok) számára is elérhető lesz.

A DJBP ELŐNYEI

A DJBP bevezetése a lakossági és vállalati ügyfelek számára a kereskedelmi bankoknál vezetett betétekkel szemben számos előnnyel jár ([BIS 2018, 2020](#)):

- alternatívaként jelenik meg a piacon a többi, nem banki kibocsátású digitális pénzzel szemben;
- a jegybank felel a DJBP stabilitásáért és vásárlóerejének fenntartásáért;
- a betétbiztosítás intézménye és a jegybank végső hitelező funkciója rá is fog vonatkozni;
- kockázatmentesen áll az ügyfelek rendelkezésére.

A digitális jegybankpénz választ jelent a modern bankrendszer kihívásaira, melyek többek között a piacon megjelenő digitális pénzügyi szolgáltatásokat, az elektronikus fizetési eszközök sokaságát és a különböző digitális pénzek térhódítását jelenti. A DJBP előnye az egyéb digitális pénzekkel szemben, hogy mögötte (a hagyományos készpénzhez hason-

lóan) a központi bankok tartalékai és a nemzeti jogrendszer áll, ettől számít törvényes fizetőeszköznek. A készpénzhez hasonlóan a jegybankkal szembeni lakossági vagy vállalati követelést testesít meg, ami ebben az esetben digitális formában jelenik meg.

A DJBP további előnyeként jelenik meg a nemzetközi pénzpiacra történő együttműködés segítése, a kereskedelmi finanszírozás stabilizálása és a pénzügyi rendszer hatékonyságának növelése is. Ugyanakkor jegybanki attribútumként védelmet jelent a technológiai óriásokkal szemben, a nagyobb kockázatú magánkiadású digitális pénzekkel szemben, megőrizve a pénzügyi szuverenitást ([Müller-Kerényi 2022](#)).

A DIGITÁLIS EURÓ

Az Európai Központi Bank (EKB) 2020 októberében tette közzé a digitális euró bevezetésének lehetőségeiről szóló [jelentését](#). A digitális euró az EKB által kibocsátott banki pénz elektronikus formája, nem helyettesíti, hanem kiegészíti a készpénzt.

A jegybank által kibocsátott pénz tekinthető a legbiztonságosabb fizetőeszköznek, ezért az egyre jobban digitalizálódó világban (pénzügyi és kereskedelmi környezetben) a digitális jegybankpénz megteremtése és használata egyaránt szükséges a polgárok és cégek számára. Eddig digitális pénzt csak kereskedelmi bankok adtak ki, a jegybankok esetén még csak próbálkozások vannak ezen a területen. Ehhez a kísérlethez kíván csatlakozni az EKB, mint az Európai Unió jegybankja, közvetlen felelősséget vállalva az általa a jövőben kibocsátott jegybankpénzért, a digitális euróért ([Turzó 2021](#)).

A digitális euró szükségessége mögött álló tényezők:

Forrás: [Infoszolg/Digitality 2022](#)

- az euróövezetben (is) egyre nő az elektronikus fizetés iránti igény, és ezzel együtt a kockázatmentes digitális fizetőeszköz iránti kereslet is;
- a készpénzhasználat a fizetés minden területén csökken;
- az egyéb digitális fizetőeszközök egyre jobban elterjednek, ami pénzügyi szabályozatlansághoz vezet, veszélyezteti a pénzügyi stabilitást és a fogyasztóvédelmi elvek is veszélybe kerülnek ([EKB 2020](#)).

A digitális euró alkalmas lehet annak megakadályozására, hogy az Európán kívüli fizetőeszközök dominálják az európai kiskereskedelmi piacot. Az Unión kívüli piaci szereplők túlsúlya az európai piacra sérüléséhez és súlyos adatvédelmi problémákhoz is vezethet. Az EKB igazgatótanácsának tagja szerint az uniós digitális valuta bevezetésében a tét nem kisebb, mint az Unió monetáris és pénzügyi szuverenitása ([Panetta 2021](#)).

Az [EKB 2020-as jelentése](#) szerint a digitális euró mielőbbi kibocsátása mellett az alábbi fő érvek szólnak:

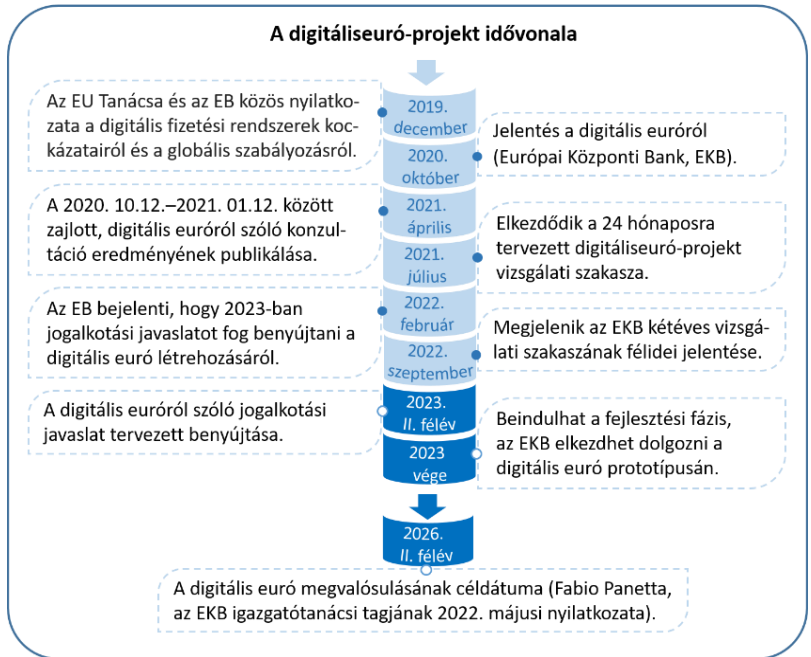
- támogatná az EU stratégiai függetlenségét és az európai gazdaság digitalizációját;
- igazodva a világgazdasági tendenciákhoz támogatná a készpénz, mint fizetőeszköz szerepének csökkenését;

- versenytársként jelenne meg más központi bankok digitális valutájával, illetve magán jellegű digitális valutákkal szemben;
- a monetáris politika új transzmissziós csatornájaként jelenne meg;
- mérsékelné a pénzügyi szolgáltatásokat fenyegető kockázatokat;
- tovább erősítené az euró nemzetközi szerepét;
- nem utolsó sorban, csökkentené a monetáris és fizetési rendszerek ökológia lábnyomát ([EKB 2020](#)).

A digitális euró a kriptopénzekhez hasonlóan elosztott főkönyvi technológiára, azaz blockchain-re épülne; azzal a különbséggel, hogy különböző szinteken központosított rendszer működne, ami részben zárt, részben elosztott hálózatokat jelent. (A klaszikus blockchain hálózatban nincs központosított szereplő, a főkönyvet a hálózat minden tagja nyilvántartja, nincs alá-fölé rendeltség az azt működtető gépek között ([Infoszolg 2021](#)).) A digitális euró tehát az egyre gyakoribb és egyre magasabb értékű digitális fizetéseket tenné egyszerűbbé és olcsóbbá, amiért a jegybank közvetlenül vállal felelősséget. Ez egyben a kereskedelmi bankokkal és más digitális pénzt kiadó cégekkel való versenyt is jelentené, mint például a Facebook Libraja ([Turzó 2021](#)).

A DIGITÁLIS EURÓ PROTOTÍPUSÁNAK FEJLESZTÉSE

Az EKB 2020 októberében kiadott [jelentése](#) óta az EKB és számos nemzeti bank vett és vesz részt a digitális euró kidolgozásának két évre tervezett, kísérleti, vizsgálati fázisában. Az EKB a különböző felhasználási esetek, illetve a végpontok közötti fizetési tranzakciók tesztelésére 54 pénzügyi szolgáltató közül választott ki ötöt (Amazon, CaixaBank, Nexi, Worldline és az Európai Fizetési Kezdeményezés (EPI)), és velük együttműködve készíti el a prototípust. A közös prototípus készítése szakasz eredeti célján túlmenően alkalmas arra is,

Forrás: [Infoszolg](#) gyűjtés

hogy tesztelje a különböző szolgáltatók közötti együttműködést. Az öt kiválasztott szolgáltatót öt különböző felhasználási területre készíti el saját prototípusát, melyek a következők:

- személyek közötti fizetés online, illetve offline fizetés;
- a fizető fél, illetve a kedvezményezett által kezdeményezett fizetés az értékesítés helyén;
- az e-kereskedelmi fizetés ([Egri 2022](#)).

A fenti tesztelési folyamatokat az EKB fogja össze, valamint a kísérleti fázis során vizsgálja és modellezi

- a digitális euró főkönyv (blockchain) működésének feltételeit, annak energiafelhasználását;
- a magánélet és a pénzmosás ellen harc összeegyeztethetőségét;
- a digitális euró mennyiségének szabályozását;
- az offline hozzáférés lehetőségét.

A kísérleti szakasz lezárulta után születik döntés az új digitális pénz bevezetéséről, és annak pozitív kimenetele után indulhat el a három évre tervezett fejlesztési fázis ([Paneta 2021](#)).

DIGITÁLIS JEGYBANKPÉNZ KÍNÁBAN

A kínai jegybank 2020-ban négy kínai városban tette elérhetővé a digitális renminbit (angolul Digital Currency/Electronic Payments (DC/EP), elsősorban azért, hogy enyhítse a nembanki fizetési szolgáltatók dominanciáját és enyhítse az elmaradottabb térségek pénzügyi elszigeteltségét. A készpénzhez hasonlóan nem fizet kamatot, és az állami alkalmazottak számára kiutalt juttatások (korábban számlapénz formában) kifizetésekor keletkeznek. Allokálásában a kereskedelmi bankok is

részt vesznek, egy közösen kifejlesztett okostelefonos applikáción, illetve digitális pénztárcaán keresztül. A DC/EP betétgyűjtésre nem alkalmas és nem jelenik meg egyéb pénzforgalmi szolgáltatások vetélytársaként. Olyan mértékű átváltási limit van rá meghatározva, mely nem veszélyezteti a betétkiáramlást és ezzel a pénzügyi stabilitást. Korlátozott számú alacsony összegű tranzakció esetén a készpénzhasználathoz hasonló anonimitást biztosít. Alkalmas az offline használatra is, ezáltal az elmaradottabb térségekben (fejletlenebb infrastruktúra, internet-elérési problémák) sem jelent akadályt annak használata ([Banai 2020](#)).

Források:

- Banai Ádám (2020): [Digitális jegybankpénz – a buzzword, amiről mindenki beszél, de tudja valaki, mit is jelent pontosan?](#) – ecomaniablog.com, 2020. december 8.
- Béldi-Turányi Noémi Tímea (2021): Bitcoin polgárjogi megítélése, és szabályozásának törekvései – In: Bujtár Zsolt et al. (szerk): Kripto eszközök világa a jog és gazdaság szemszögéből, Pécs, 2021
- Digitality 2022: [Fear and favouring of digital currency](#), The Economist Group, 2022
- ECB report: [Report on a digital euro](#), 2020. október
- Egri Szilvia (2022): [Ők készítik a digitális euró prototípusait](#), fintechzone.hu. 2022. szeptember 26.
- Infoszolg (2021): [Digitális pénzek](#), infojegyzet
- Banai Ádám – Nagy Benjámin (szerk.) (2021): [Egy új kor hajnalán – Pénz a XXI. században](#), MNB, 2021
- Müller János – Kerényi Ádám (2022): [A digitális jegybankpénz térhódítása](#), Hitelintézeti Szemle, 2022. szeptember
- Panetta, Fabio (2021): [Preparing for the euro's digital future](#), ecb.europa.eu 2021. július 14.
- Turzó Ádám (2021): [Már készül a digitális euró mesterterve, hogy nézhet ki a titokzatos újfajta jegybankpénz?](#) Portfolio.hu, 2021. július 17.
- Varga Zoltán – Figeczki Blanka (2021): A digitális pénzügyek jövője az Európai Unióban, Gazdaság és Jog, 2021/10.